

KUSTBON

== Tidning för svenskarna i Estland ==

Årg. II.

Onsdagen den 27 augusti 1919.

№ 18.

Redaktionens adress: Reval, Riddaregatan 3.

Vår standpunkt.

Under den korta tid vårt organ „Kustbon“, Estlandssvenskarnes första tidning, existerat har den samlat sig många anhängare och vänner både härute i förskingringen som ock i Sverige och Finland, men den har tyvärr även fått många fiender härhemma bland våra egna landsmän. Dessa klandra tidningen för att den skall vara för konservativ, hålla sig för mycket till högerpartien, „agrarförbundet“ och „det kristliga folkpartiet“ samt att den skall vara för tyskvänlig eller åtminstone så för litet hat mot adeln m. m. Det har förekommit fall, att man bett få slippa läsa tidningen.

På dessa beskyllningar nödgas redaktionen här svara, att tidningen, som redan förut sagts, är svenska Folkförbundets organ och håller sig till dess program. Den vill ogärna befatta sig med dagens politiska partifrågor och har hela tiden och i det stora hela varit opartisk, även om den då och då uttalat sin åsikt i en del allmänna frågor. Vi arbeta för att förädla mänskligheten och tycka, att hatet alltid är orättvist och aldrig för oss till målet samt veta också, att det är lättare att så hat än endräkt. Detsamma tycka nog alla rättänkande människor och även alla ädla socialister.

Men vad vi än tycka och tänka om Kustbon, som orättvist klandras: i en sak borde vi Estlandssvenskar dock vara eniga, nämligen då det gäller tillvaratagandet av svenskheten härute i förskingringen. Det är också huvudsaken varför tidningen kommit till, och åt denna fråga vill den därför först och främst ägna sin strävan. För denna huvudfråga få alla andra mindre viktiga tvistpunkter träda i bakgrunden. Så stark natio-

Nästa nummer av „Kustbon“
utgives efter två veckor den
10 september.

nalitets känsla borde vi Estlandssvenskar ändå ha, att vi i denna fråga kunna enas. — Tidningen strävar vidare för en förnuftig lösning av lanthushållningens ekonomiska ställning. Vi understödja småbrukarrörelsen, som går i den riktningen att skapa egna hem på mera fastare grunder, antingen full äganderätt eller fasta arrendeavtal. Vår standpunkt är dessutom den, att staten borde indraga jordegendomar för ändamålet för att alla som behöva, kunde komma i besittning av jord. Vi kämpa aldrig med låga och listiga medel utan säga sanningen rent ut och mena också uppriktigt vad vi säga. Vi älska vårt folk och önska uppriktigt dess välgång i allt samt äro förvissade om, att sanningen och rättvisan ändå till sist komma att segra.

N. B.

Hälsning och tack från Runö.

Varma hälsningar „hem till Sverige“ från Runö medförde direktör A. O. Assar, som söndagen den 10 aug. återkom med ångaren Carl v. Linné från sin färd till stamfränderna på den i flera avseenden så märkliga ön. Såväl på ut- som hemresan hade sjön varit ovanligt svår. Mitt i natten nådde Carl v. Linné ön och kastade ankar därutanför. På morgonen, då ångarens signaler blevo synliga för öborna, kommo dessa ut i roddbåtar för att hämta „sändebundet“ från moderlandet.

Ankomsten till Runö skedde söndagen den 3 aug., och befolkningen fick glädjen mottaga utom direktör Assar även Carl v. Linnés befälhavare, kapten Sköldebrand, och svenske konsuln i Riga, hr Holmgren. De båda senares korta vistid anslogs bl. a. till ett besök i öns nya, vackra kyrka, där gudstjänsten övervars. Högmässan förrättades för tillfället av kantorn, då kyrkoherde Linderstam begivit sig över till Arensburg på Ösel för att avlämna och hämta post, som man inte fått på flera månader.

Glädjen över de från Sverige översända varorna var naturligtvis stor bland öborna. Med livsmedel reder man sig gott men behöver mer fotogen och salt samt krut till sälskyttet.

Två tacksamhetsskrivelser ha ankommit till Stockholm från Runö, den ena undertecknad av öns kyrkoherde, den andra av kyrkoherden och J. Mogs, ordf. i kommunen och länsman på ön samt H. Mass, biträdande länsman.

Runöborna ha sluppit påhälsningar från den stridande yttervärlden. Vakten har utförts av den mängd minor, som fyller havet utanför ön och gör en färd dit ut ytterst riskfylld.

Svenska Estland.

Reval. Kyrkorådet har vänt sig till Sveriges Erkebiskop N. Söderblom med bön om att söka få en svensk präst till Revals svenska luterska församling. Nu meddelar Erkebiskopen i en skrivelse av den 6 augusti, att åtgärder för sändandet av en svenskprästmän till Reval vidtagits samt att även understöd för hans avlöning därifrån borde kunna påräknas.

Sverige och Finland.

Den 11—15 augusti avhölls i Mariefred en betydelsefull konferens mellan öst- och västsvenska ungdomsledare. Syftet med konferensen var att rådgöra om en framtida samverkan mellan ungdomen på båda sidorna om Bottenhavet. Bland de talrika deltagarna var även herr M. Westerbloom från Svenska Estland.

Hem till Estland.

Svenska Röda Korsets Arbetsutskott har meddelat, att de barn från Estland, som tillbringat sommaren i Sverige, komma att avresa till Reval de sista dagarna i augusti.

Politiska nyheter.

Ur Estniska Högkvarterets rapporter.

Den 18 augusti.

I Luga-riktningen förvisade våra trupper fienden ur byarna Verhnie Gorki, Derevkova, Samoschki, Nischnie Gorki och Bor samt erövrade dem. Mellan våra och fiendens pansartåg kanoneldväxling.

I Porhov-riktningen häftiga strider med den påträngande fienden. Våra trupper drogo sig till linjen av byarna Sahodny, Kasanogova, Poretsje och Bubneva.

I Ostrov-riktningen fortfara häftiga strider.

I Jamburg-riktningen kanoneldväxling utmed hela frontlinjen samt ställvis spanarverksamhet.

Enligt ett meddelande från Nordarméns Överbefälhavare pågår i Luga-riktningen vid byn Svatkova häftig kanoneldväxling. Vid anfall av byarna Sarologu och Sarogoru ha erhållits 234 fångar, 5 kulsprutor, 215 bössor och 5 fältkök, 46 hästar och mycket livsmedel.

Den 19 augusti.

I Luga riktningen kanoneldväxling mellan våra och fiendens pansartåg. Fiendens tre pansartåg skadade.

I Porhov-riktningen voro våra trupper till följd av fiendens övermakt tvungna att draga sig tillbaka till linjen av byarna Peschevitsy, Paldina, Podvjasje och Podveresje.

I Porhov-riktningen (ävenledes) rensade våra trupper byarna Podperesje, Ivahnova, Hvaejevka, Iskrina och Kivirkova av fienden, häftiga strider fortfara.

Enligt meddelande av Nordarméns Överbefälhavare tränger fienden i Luga- och Porhov-riktningarna med stora styrkor på utmed hela fronten.

Den 20 augusti.

I Porhov-riktningen häftiga strider hela dagen. Fiendens upprepade gånger med häftig kanoneld företagna anfall avväjdes med stora förluster för honom.

I Ostrov-riktningen bombarderade fienden stationen Tsherskaja med tung artilleri. Strider pågå med den påträngande fienden. Vårt motanfall utvecklar sig framgångsrikt.

Den 21 augusti.

I Jamburg-riktningen kanoneldväxling utmed hela linjen.

I Porhov-riktningen ha våra trupper dragit sig tillbaka till linjen av floden Kebi.

I Ostrov-riktningen väster om floden Velikaja erövrade våra trupper efter ihärdiga strider linjen av byarna Sheikino, Krasnodudovka, Isakovo, Sueva och Usadishtsche.

Den 22 augusti.

I Ostrov-riktningen angrep fienden våra ställningar vid linjen av floden Kudepi och vid byarna Samaschje och Babino, men tillbakavisades med stora förluster.

Den 23 augusti.

I Porhov-riktningen häftiga strider med den påträngande fienden på linjen av byarna Patruschina, Sahodi och Krjakuschi.

I Ostrov-riktningen ha fiendens häftiga angrepp i rajonen av byarna Barbaschi och Priborski avväjts med vår eld. Väster om floden Velikaja angriper fienden oss med stora styrkor; strider pågå på stranden av floden Velikaja och på linjen av byarna Oluhova-Dubjagi.

Den 24 augusti.

I Ostrov-riktningen har fienden lyckats komma över floden Velikaja.

Strödda meddelanden.

Berlin, 17 aug. Uusi Suomi meddelar enligt „Judische Rundschau“, att under jude-plundringen i Ungern från november 1918 till maj 1919 35.000 judar blivit dödade. (Estur).

Helsingfors, 19 aug. Natten mot den 18 augusti kl. 2—3 tiden har i Finska viken en sjöstrid ägt rum mellan engelska motorbåtar och bolschevikernas flotta, varid ryska båtarna „Andrej Pervosvanny“ och „Petro-pavlovsk“, en transportbåt och en vaktbåt omkommit och sänkts.

General Gough föreslår, att Eestis självständighet borde erkännas.

Baltischport som frihamn.

Rysslands utrikeshandel, som i en snar framtid uteslutande kommer att gå över Eestis hamnar, har här framkallat frågan om frihamn. Alla, något viktigare hamnstäder här, där ibland även Reval, tävla om att bliva den „utkorade“.

Tager man dock saken med allvar, måste man erkänna att lämpligaste platsen för frihamn i Estland är Baltischport med den så kallade Rågö- eller Baltischport viken.

Här kan med små omkostnader skapas en hamn, vars vidd vore 2 kv. kilometer med ett djup från 6 till 14 famnar.

Viken, som sällan tillfryser, är skyddad för ostliga, sydliga och västliga stormar och erbjuder med sin lerbotten en god ankarplats. Med Reval står Baltischport i förbindelse genom en 45 kilometer lång järnbana.

För tillfället finnas här redan magasinbyggnader för export och import i stor skala. Enligt rykten har frågan redan väkts angående ångfärjeförbindelsen Baltischport — Sverige. Troligen kommer regeringen i en snar framtid att taga Baltischports förmåner som frihamn i betraktande.

Baltischport P. Ormus.

Livsmedel till Eesti.

Enligt telegramm från Landskrona ditväntas inom kort fartyg med flera tusen tons livsmedel, avsedda för export till östersjöländerna. Till Estland ha avskäppats 1,000 tunnor salt sill.

Över Östersjön i en öppen båt.

Åtta estlandssvenskar tvingas av vidriga förhållanden att lämna sin hemort.

Aftonbladets halvveckoupplaga skriver i sitt nummer för den 9 augusti d. å. följande:

„I måndags afton ankom till Stockholm en liten fiskarbåt med åtta stycken estlandssvenskar ombord. Båten var synnesligen liten och rank, och man kunde knappast fatta att åtta man tagit sig över från Estland i den. Så var emellertid fallet.

Förhållandena i Estland för de svenskar, som nu finnas kvar sedan den tid då Sverge härskade över Östersjöprovinserna, ha blivit fullkomligt olidliga, särskilt för dem som inte ha egen jord därute. Åtta stycken av dessa estlandssvenskar beslöto därför att tillsammans försöka fara över Östersjön till Sverge. De lyckades verkligen i en liten fiskarbåt fara över havet och befinna sig nu lyckligt och väl i Stockholm.

Färden över Östersjön har emellertid varit mycket riskfylld och svår. Då de startade från Estland, det var den 28 juli, möttes de nästan genast av storm och dåligt väder. Den lilla båten tog in mycket vatten, och vid många tillfällen var det förenat med kolossala svårigheter att hålla den på rätt köl. Man hade endast en liten fickkompass att gå efter. Provianten bestod endast av bröd och vatten. Och under tio dagar fingo de djärva seglarna ingen som helst varm föda.

Aftonbladet har satt sig i förbindelse med ett par av deltagarna i den vådligt riskabla turen, och de berättade ett och annat av intresse.

Nöden bland svenskarna i Estland har under kriget varit mycket stor. De ha t. ex. inte sett varken socker eller kaffe på fyra år och deras huvudsakliga föda har varit potatis och något slags halmbröd. Den estländska befolkningen försöker på allt sätt tränga ut den svenska kulturen och det svenska språket, och på vissa ställen förbjuder man dem att tala svenska. De ha under hela krigstiden behandlats styvmoderligt av esterna, och när det gällde utdelning av livsförnödenheter, fingo de svenska alltid det sista och sämsta — om de över huvud taget fingo något.

Även de baltiska baronerna, vars saga i Est-

land nu är så gott som slut, behandlade svenskarna illa och tvingade dem till ett hårt och ansträngande arbete för den minsta möjliga lön. Det har nu, sedan Estland blivit självständigt, — så egendomligt det än låter — varit betydligt svårare förhållanden för svenskarna än när landet behärskades av Ryssland, och det är ju inte rekommenderande för den nya staten. Nu svälta svenskarna därute, och de lida en stor brist på mat, kläder och penningar.

Som ett exempel på hur det går till i den nya staten berättade vår sagesman, att då en del livsförnödenheter genom några amerikaners försöksänts till Estland för att utdelas till fattiga och nödlidande barn, blev denna sändning helt enkelt såld till de högstbjudande, och barnen fingo intet av all den mat, som egentligen hörde dem till.

Det enda sättet att få matvaror i Estland är att betala dem med klingande valuta. Sedlar stå mycket lågt i kurs och äro knappast värda något, åtminstone är det mycket svårt att få köpa något för dem.

De åtta estlandssvenskarna, som nu kommit till Stockholm, äro alla sjömän, och tre av dem ha seglat på svenska fartyg i flera år, därav en på Sveabolagtes ångare „Bergsund“, och en annan av dem har varit i Johnsonlinjens tjänst. Samtliga äro nu fast beslutna att icke återvända till Estland utan vilja till vad pris som helst stanna i Sverge. Att återvända vore, förklarade de, en säker död, emedan de med all sannolikhet då skulle bli skjutna.“

Så långt Aftonbladet.

Härpå får Kustbon svara, att även om förhållandena i Estland varit svåra, så får man dock icke sätta tro till allt, som deltagarna i den riskabla turen berätta. Det är överdrifter och även osanniugar i deras berättelser. Även nödgas vi beklagligt nog här säga, att det icke alls varit de vidriga förhållandena, utan helt andra orsaker som föranlett den äventyrliga färden.

Ombudsmännen

på landsbygden uppmanas insända förteckning över alla prenumeranter för tiden 1 augusti — 31 december.

Redaktionen.